

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL**Zitting 1971-1972**

Nr. 112a

VOORLOPIG VERSLAG van de vaste Commissies voor Justitie en voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening omtrent het ontwerp van wet tot wijziging van de onteigeningsprocedure.

De leden van de K.V.P.-fractie achtten het op zich zelf belangrijk en noodzakelijk, dat wijzigingen in het onteigeningsrecht, „in het bijzonder met het oog op de versnelling van de procedure tot onteigening”, worden tot stand gebracht. Zij hadden er echter bezwaar tegen, dat in de zeer oude Onteigeningswet (zij dateert van 1851 en is één van de belangrijke wetten van Thorbecke), waarin later enige veranderingen zijn aangebracht, thans fundamentele wijzigingen worden voorgesteld zonder dat de gehele wet eens zorgvuldig nader wordt gezien en – waar nodig – wordt herschreven.

De hier aan het woord zijnde leden stelden de vraag, of de Regering bereid is een staatscommissie in te stellen c.q. een speciale adviseur hiervoor te benoemen, die de opdracht heeft een nieuwe wet voor te bereiden, waarin het hele onteigeningsrecht, rekening houdend met de jurisprudentie op dit gebied, in het bijzonder een heldere en duidelijke omschrijving van het schadevergoedingsrecht worden opgenomen.

Eén van de voornaamste oorzaken dat de onteigeningsprocedure, zoals die thans nog werkt, zo lang duurt is de omstandigheid, dat het schadevergoedingsrecht zo ingewikkeld is geworden. Door de jurisprudentie van de Hoge Raad is dit schadevergoedingsrecht zó verfijnd en zó gefileerd, dat alleen heel speciale deskundigen nog een overzicht hebben van deze materie. Eenvoudige schatters van gemeente en provincie, die zo mogelijk een minnelijke aankoop voorbereiden, worden ernstig belemmerd in hun werk, doordat van hen onmogelijk kan worden gevraagd en verlangd, met al deze verfijningen rekening te houden. Er is thans een situatie ontstaan, waaruit bijna niemand meer wijs kan worden, óók de rechtbanken niet, die telkenmale moeten varen op het kompas van deskundigen en dit oordeel maar al te vaak klakkeloos overnemen.

Over het schadevergoedingsrecht wordt in de Onteigeningswet praktisch niet gesproken. Dit wordt vrijwel geheel overgelaten aan de rechtspraak, die zich goeddeels verlaat op deskundigen, van wie er veel te weinig zijn.

De praktische uitvoering van de wet, dus de vraag waarop de burger recht heeft bij onteigening, wordt eigenlijk bepaald door enkele deskundigen, die daarin niet gebonden zijn aan geschreven wettelijke regels, doch die praktisch geheel en al moeten varen op de wijsheid van een onafzienbare jurisprudentie van de Hoge Raad.

Aangezien de weinige deskundigen die er zijn meestal door de rechtbanken worden aangetrokken, staat de burger nog al eens in de kou in zijn weerwoord tegenover de overheid, die onteigent. Deze leden vroegen zich daarom af, of het geen aanbeveling zou verdienen de onteigening bij een gespecialiseerde rechter te brengen, waarvoor bijv. de belastingkamer bij het Gerechtshof in aanmerking zou komen. Deze gespecialiseerde rechter kan zich dan onafhankelijker en objectiever opstellen tegenover de deskundigen, waardoor de belangen van

de burger beter beschermd en bewaakt zouden kunnen worden. Een en ander zou zeker ook een snellere procedure in de hand werken.

De leden van de fracties van de C.H.U. en van de P.S.P. sloten zich bij het betoog van de zijde van de K.V.P.-fractie aan.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden zich verenigen met het standpunt van de Regering (memorie van antwoord, blz. 19, rechterkolom) dat de voortvarendheid, met welke de onteigeningsprocedure moet worden gevoerd, niet toestaat tijdens die procedure tussenprocessen te voeren over de hoedanigheid van een derde belanghebbende. Zij wilden dus geen bezwaar maken tegen de voorgestelde regeling van artikel 54k, eerste lid, doch hadden in de stukken iedere aanduiding gemist van de weg, welke een derde belanghebbende, wiens hoedanigheid ten onrechte door de onteigenende partij wordt betwist, buiten de onteigeningsprocedure zou kunnen volgen ter verzekering van zijn rechten. Gaarne zouden zij hieromtrent een uiteenzetting van de Regering ontvangen.

Voorts zouden zij gaarne vernemen, of het onderzoek, dat de Regering op blz. 2, rechterkolom van de memorie van antwoord heeft toegezegd naar de mogelijkheid, het aantal beschikbare deskundigen te vergroten, reeds tot enig resultaat heeft geleid.

De leden van de P.P.R.-fractie betreurden het, dat opnieuw via het aanbrengen van wijzigingen in de Onteigeningswet – nl. door verbeteringen te brengen in de procedure, met name ten aanzien van versnelling van de procedure – het principiële denken over de problemen rond de particuliere eigendom van de grond wordt ontgaan. Het uitgangspunt van het eigendomsrecht zou naar het oordeel dezer leden moeten zijn, dat de gemeenschap de volle eigendom zou moeten hebben over die goederen, welke voor de gemeenschap essentieel zijn. Daartoe behoort in deze tijd zeker ook de grond waar-

op wij wonen, werken, recreëren en verkeren. De voordelen van grond in gemeenschapsbezit zijn vele. Deze voordelen worden nu in zeer beperkte mate en zeer fragmentarisch verkregen via diverse wetten, o.a. de Onteigeningswet. Het geheel is daardoor onoverzichtelijk en de onteigeningen worden ervaren als inbreuken op de algemene bezitsverhoudingen.

Een ontwerp van wet op dit terrein zou van geheel andere grondgedachten dienen uit te gaan.

Vastgesteld, 3 mei 1972.

De vaste Commissie voor Justitie:

MAEIJER (*plv.*)
KAULINGFREKS
BRONGERSMA (*voorzitter*)
VORRINK
VAN DER WERFF
PIKET
BOUKEMA
SCHWARZ
BOEKMAN
TONNAER
VAN DIS
VAN WIJK.

De vaste Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening:

VUGTS (*voorzitter*)
VAN DER KRUIJS
MAASKANT
VERSLOOT
WITTEVEEN
RIJNDERS
TJEERDSMA
EISMA
HARTOG
VAN HULTEN
VAN DIS
VAN WIJK.